

TİSK AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ- MAYIS 2016 (SAYI: 87)**GENEL DEĞERLENDİRME****03.06.2016****“Kıdem tazminatında işletmelerin maliyetini artıracak ve işçi-işveren ilişkilerini bozacak düzenlemelerden kaçınılmalı”**

TİSK Gelecek yıllarda küresel ekonomi açısından başlıca sorun büyüme olacak. Sorun, 2007 yılında başlayan krizden bu yana sürüyor. 2016 yılının ilk çeyrek dönemine ait küresel büyüme oranları da umut vermedi.

Faiz oranları birçok ülkede büyümeye kıyasla çok daha düşük olmasına rağmen, yatırımlar ve tüketim artmıyor. Büyüme-yatırım ile faiz oranı arasındaki negatif ilişki koptu. Veriler küresel ekonominin likidite tuzağına düştüğünü gösteriyor. Ekonomiler adeta “sürekli durgunluk” durumunda.

TİSK Ülkemizin büyüme oranı gelişmiş ülkelere kıyasla yüksek olmakla birlikte, Türkiye 2012 yılından bu yana potansiyel olarak görülen %5’lik büyüme oranını yakalayamadı.

Oldukça kırılğan yapıdaki bu ortamda ekonomik birimlerin temel beklentisi, 65. Hükümet’in işbaşına gelmesi ile birlikte yurt içi ve yurt dışı kaynaklı risklerin en aza indirilmesi ve ekonomide güven ortamının yeniden sağlanması.

TİSK Sanayi üretimi 2016 yılı Mart ayında geçen yıla göre yükseliş göstermiş olsa da, aylık bazda kırılğanlık sürüyor. Nitekim Mart ayında sanayi üretimi, Şubat ayına göre %0,5 oranında azaldı, tüm alt sektörler ivme kaybetti. Sanayi üretimi yıllık bazda ise %2,9 oranında yükseldi. Mart ayındaki durağanlık Nisan ve Mayıs’ta da görülebilir.

TİSK Sanayi sektöründe, özellikle imalat sanayiinde üretim 2016 yılının ilk çeyreğinde istikrar bulamadı. Maliyet artışlarının yanı sıra jeopolitik riskler sanayiciyi zorluyor.

TİSK 2014-2016 döneminde işsizlik oranının belirlenmesinde kamu sektörünün istihdam politikası etkili oldu.

TİSK Türkiye’de kritik fiyat değişkenleri olan faiz oranı ve döviz kurundaki kırılğanlıklar devam ediyor. Cari açığın gerilemesine rağmen, ihracattaki azalış bu düşüşü gölgeliyor. İhracat 2015 Ocak ayından bu yana sadece üç ay artış gösterdi, on üç ayda ise azaldı. Cari açığın finansmanı net hata noksan olgusuna dayalı.

TİSK Yılın ilk dört ayı sonunda merkezi yönetim bütçe dengesi yapısal reformlar uygulanmak suretiyle değil, TCMB’nin kâr transferi ile sağlandı.

TİSK Ekonomi yönetiminin kaynak arayışında olduğu anlaşılıyor. Otomatik bireysel emeklilik yaklaşımı ve kıdem tazminatında yeni bir sistem oluşturma isteği çalışma hayatına yönelik regülasyonlardan çok, kaynak bulma ihtiyacını giderme çerçevesinde değerlendirilebilir. İç tasarrufları artırmak herkesin iştirak ettiği bir amaç olmakla birlikte, özellikle kıdem tazminatında işletmelerin maliyetlerini artıracak ve işçi-işveren ilişkilerini bozacak düzenlemelerden kaçınılması gerekiyor.

DÜNYA EKONOMİSİ:

Gelecek yıllarda küresel ekonomi açısından başlıca sorunun büyüme olacağı anlaşılmaktadır. Büyüme sorunu 2007 yılında başlayan krizden bu yana sürmektedir. 2016 yılının ilk çeyrek dönemine ait küresel büyüme oranları da beklentilerin aksine yine umut vermemiştir.

Mayıs ayı içinde OECD tarafından açıklanan büyüme rakamları gelişmiş ülkelerin 2015 yılına benzer bir büyüme performansı ile karşı karşıya olduklarını göstermiştir. **2016 yılının ilk çeyreğinde OECD Ülkeleri bir önceki çeyreğe göre %0,4, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise %1,8 büyümüştür.** Bu oranlar 2015'in ilk çeyreğinde sırasıyla %0,5 ve %2 olduğundan, 2015'in gerisine düşülmüştür. Euro Alanı Ülkeleri de parasal genişlemeye rağmen yine 2015 yılının gerisinde kalarak, 2016 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,5 büyümüşlerdir. Bir başka parasal genişlemeci ülke olan Japonya'da da benzer bir durum yaşanmış ve büyüme oranı %0,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Büyüme oranında görece istikrar sağlayan ülkeler ABD ve İngiltere olmuştur. ABD yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,1, 2015 yılının ilk çeyreğine göre %1,9 büyümüştür. İngiltere GSYH'de sırasıyla %0,4 ve %2,1 oranında artış sağlamıştır.

Tablo 1: GSYH Büyüme Oranı-Faiz İlişkisi

	Büyüme Oranı (2016 1Ç)*	Faiz Oranı
ABD	1,9	1,76
İngiltere	2,1	1,51
Japonya	0	-0,1
Almanya	1,6	0,12
İtalya	1	1,47
Fransa	1,3	0,49
Çin	6,7	2,69
Hindistan	7,3	7,43
Rusya	-3,8	8,83
Euro Alanı	1,7	0,12
Türkiye	5,7	10,02

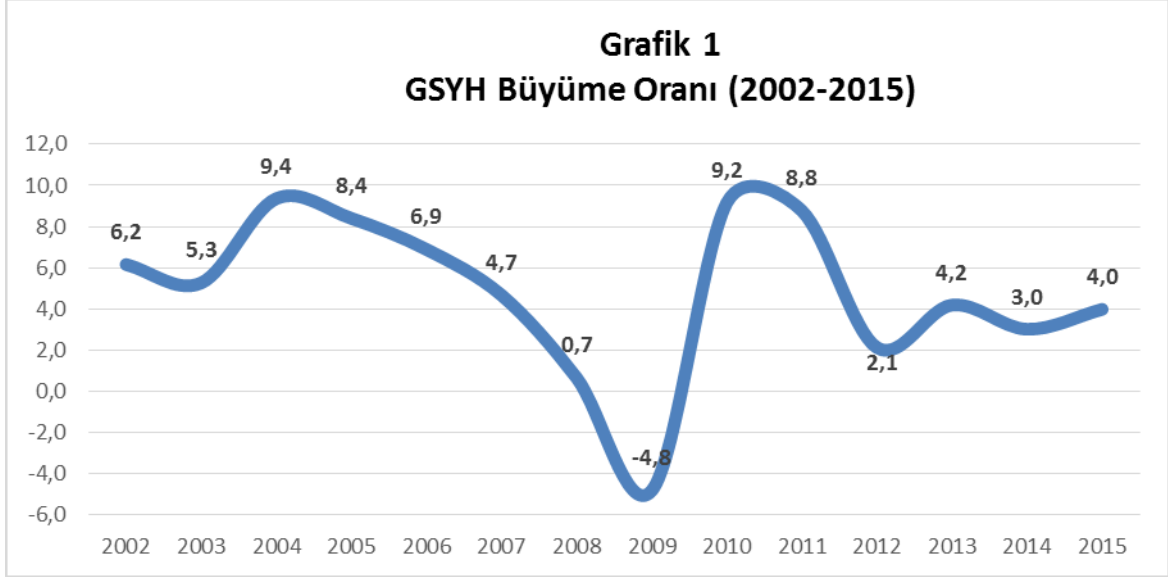
Kaynak: OECD Quarterly National Accounts, 20 May 2016 ve The Economist 21-27 May 2016
*2015 yılının ilk çeyreğine göre büyüme oranı. Türkiye ve Hindistan için büyüme oranı 2015 yılının 4. Çeyreğini göstermektedir.

Büyüme oranının düşük kalması küresel ekonominin başrol oyuncularının durgunluğun kıyısında bulunduğunu göstermektedir. Çünkü faiz oranları birçok ülkede büyümeye kıyasla çok daha düşük olmasına rağmen, yatırımlar ve tüketim artmamaktadır. Büyüme-yatırım ile faiz oranı arasındaki negatif ilişki kopmuştur (Tablo 1).

Veriler küresel ekonominin likidite tuzağına düştüğünü göstermektedir. Likidite tuzağı özünde para politikasının yetersizliğini ifade etmektedir. Para arzının artırılmasına rağmen, ekonomide büyüme ve enflasyon oranı yükselmemektedir. Para politikasının yanında uygulanan maliye politikası da çok işe yaramamıştır. Ekonomiler adeta Alvin Hansen'ın 1936 yılındaki tanımlaması ile "sürekli durgunluk" halindedir.

TÜRKİYE EKONOMİSİ:

Ülkemizin büyüme oranı gelişmiş ülkelere kıyasla yüksek olmakla birlikte, Türkiye 2012 yılından bu yana %5'lik potansiyel büyüme oranını yakalayamamıştır. Büyüme oranı %2-4 bandında inip çıkmaktadır (Grafik 1).

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak çizilmiştir.

Oldukça kırılgan yapıdaki bu ortamda ekonomik birimlerin beklentisi 65. Hükümet'in işbaşına gelmesi ile birlikte yurt içi ve yurt dışı kaynaklı risklerin en aza indirilmesi ve ekonomide güven ortamının yeniden sağlanmasıdır.

Sanayide Üretim, Ciro ve Kapasite Kullanımı:

Sanayi üretimi 2016 yılı Mart ayında geçen yıla göre yükseliş göstermiş olsa da, aylık bazda kırılganlık sürmektedir. Nitekim Mart ayında sanayi üretimi, Şubat ayına göre %0,5 oranında azalmış, tüm alt sektörler ivme kaybetmiştir. Şubat ayına göre üretim kaybında başı %3,2 ile madencilik çekerken, onu %0,4 ile imalat sanayii ve %0,2 ile enerji sektörü izlemiştir.

Ana sanayi grupları açısından üretimini artıran tek sektör %2,8 ile sermaye malı imalatı olmuştur. En fazla üretim düşüşü ise %2,4 ile enerjide gerçekleşmiştir. Üretimi Mart ayına göre değişmeyen tek sektör dayanıklı tüketim malı olmuştur.

İmalat sanayiinde aylık bazda en yüksek üretim artışı %21,7 ile bilgisayar ve optik ürünlerde gerçekleşmiştir. Üretim artışında bu sektörü %7,4 ile tütün ürünleri ve %6,7 ile ağaç ürünleri izlemiştir. En yüksek üretim düşüşü ise %13,5 ile eczacılık ürünleri ve %4,1 ile makine hariç fabrikasyon metal ürünlerinde izlenmiştir.

Sanayi üretimi yıllık bazda ise %2,9 oranında yükselmiştir. Yıllık üretim artışı imalat sanayiinde %3,4; enerjide %2,6 olurken, madencilik sektöründe %3,8 oranında üretim kaybı yaşanmıştır.

Ana sanayi grupları içinde yıllık bazda en yüksek üretim artışı %3,8 ile sermaye malında yaşanmıştır. Bu sektörü %3,4 ile dayanıksız tüketim malı ve %2,7 ile ara malı imalatları izlemiştir. İmalat sanayiinde ise yıllık bazda en yüksek üretim artışı %61,9 ile bilgisayar ve optik ürünlerde gerçekleşmiştir. Üretim artışında bu sektörü %19,7 ile ağaç ürünleri izlemiştir. İmalat sanayiinde yıllık bazda üretim kaybında ilk sırayı %11,3 ile diğer imalatlar almıştır. Bu sektörü %2,9 ile kok kömürü ve petrol ürünleri imalatı takip etmiştir.

2016 yılının ilk çeyreğinde mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi 2015 yılının son çeyreğine göre %1,5 oranında, 2015 yılının aynı çeyreğine göre ise %4,7 oranında artmıştır.

Sanayi sektörü üretimindeki dalgalı seyir Ciro Endeksine de yansımıştır. Sanayide ciro ortalama olarak Mart'ta aylık bazda %1,3 azalırken, yıllık bazda %7,4 yükselmiştir.

Sanayi alt sektörleri ciroda aylık bazda farklı seyir izlemiştir. Ciro madencilikte %3,3 artarken, imalat sanayiinde %1,5 azalmıştır. Ana sanayi grupları içinde en yüksek ciro artışı %2,6 ile enerjide gerçekleşmiştir. En yüksek ciro düşüşü ise %4 ile sermaye malı imalatında yaşanmıştır.

İmalat sanayinin alt sektörlerinde ise, en yüksek ciro artışı %21,9 ile diğer imalatlarda gerçekleşmiştir. Bu sektörü %5,7 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri ve %4 ile ağaç ve mantar ürünleri izlemiştir. En yüksek ciro kaybı ise %8,1 ile fabrikasyon metal ürünleri ve %6,8 ile tütün ürünleri imalatı takip etmiştir.

Yıllık bazda ise ciro, sanayinin alt sektörlerinden madencilikte %5,7; imalat sanayiinde %7,4 oranında artmıştır. Ana sanayi gruplarına gelince, en yüksek ciro artışı %17 ile dayanıklı tüketim malında, en yüksek ciro düşüşü ise %13,6 ile enerjide kaydedilmiştir.

İmalat sanayiinde yıllık bazda en yüksek ciro artışı %19,8 ile bilgisayar ve optik ürünlerde gerçekleşmiştir. Ciro artışında bu sektörü %19,7 ile mobilya imalatı izlemiştir. İmalat sanayiinde yıllık bazda ciro kaybında ilk sırayı %26,0 ile diğer ulaşım araçları ve %14,1 ile kok kömürü ve petrol ürünleri takip etmiştir.

Sanayi sektöründe, özellikle imalat sanayiinde üretim 2016 yılının ilk çeyreğinde istikrar bulamamıştır. Maliyet artışlarının yanı sıra jeopolitik riskler sanayiciyi zorlamaktadır.

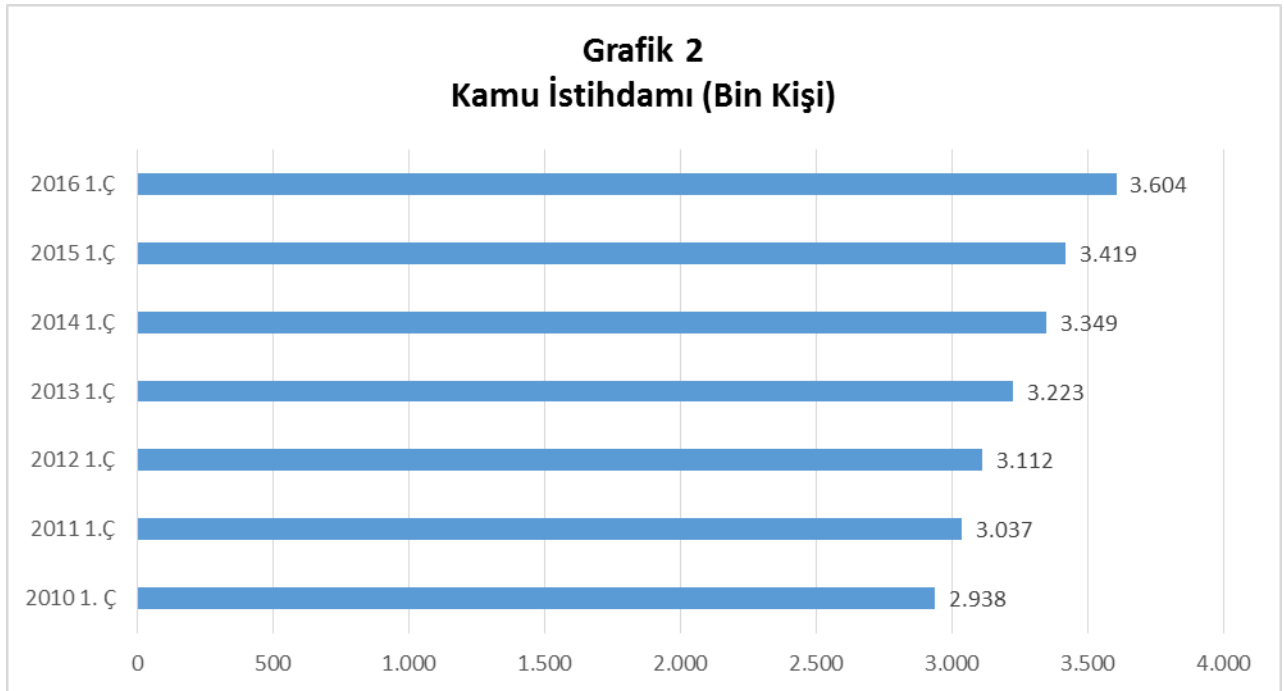
Sanayi üretiminde Mart ayındaki durağan seyrin Nisan ve Mayıs verilerinde de görülmesi muhtemeldir. Nitekim Mayıs ayında imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı, Nisan ayına göre ancak 0,4 puan artarak %75,7 düzeyine ulaşmıştır. Mevsim etkisinden arındırılmış kapasite kullanım oranı ise bir önceki aya göre değişmeyerek %75,4 düzeyinde kalmıştır.

İstihdam ve İşsizlik:

2016 yılı Şubat döneminde işgücüne katılan sayısı 2015 yılının aynı dönemine göre 877 bin kişi artarak 29 milyon 680 bin kişiye, **işgücüne katılma oranı 0,7 puan artarak %50,8 düzeyine yükselmiştir.** İşgücüne katılma oranı erkeklerde 0,3 puan artışla %70,9; kadınlarda 1,1 puan artışla %31,1 olmuştur.

Şubat 2016 döneminde istihdam edilenlerin sayısı 880 bin kişi artmış ve 26 milyon 456 bin kişiye ulaşmıştır. Böylece istihdam oranı 0,9 puan yükselerek %45,3 olmuştur. Şubat 2016 döneminde tarım sektöründe çalışan sayısı 93 bin kişi, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 786 bin kişi artmıştır. Çalışanların %18,4'ü tarım, %19,9'u sanayi, %6,7'si inşaat ve %55'i ise hizmetler sektöründe istihdam edilmiştir. İstihdam hizmetler sektöründe 1 puan, inşaat sektöründe 0,3 puan artarken, tarım sektöründe 0,3 ve sanayi sektöründe 1 puan azalmıştır. Tarımın toplam istihdamdaki payı %18,7'den %18,4'e, sanayinin payı %20,9'dan %19,9'a düşerken, inşaatın payı %6,4'den %6,7'ye, hizmetlerin payı %54'den %55'e yükselmiştir. Hizmetler sektöründe istihdam artışının etkisi ile kayıtdışı istihdam oranı bu dönemde %31,7'den %32,1'e yükselmiştir.

İşsiz sayısı 2015 yılının aynı dönemine göre 2 bin kişi azalarak 3 milyon 224 bin kişiye gerilemiştir. **İşsizlik oranı da 0,3 puan düşerek %10,9 olmuştur.** Bu dönemde tarım dışı işsizlik oranı 0,5 puanlık azalarak %12,7'ye gerilemiştir. Genç işsizlik oranı da 1,4 puan azalarak %18,6'ya düşmüştür.

Kaynak: TÜİK, HİA Bültenleri

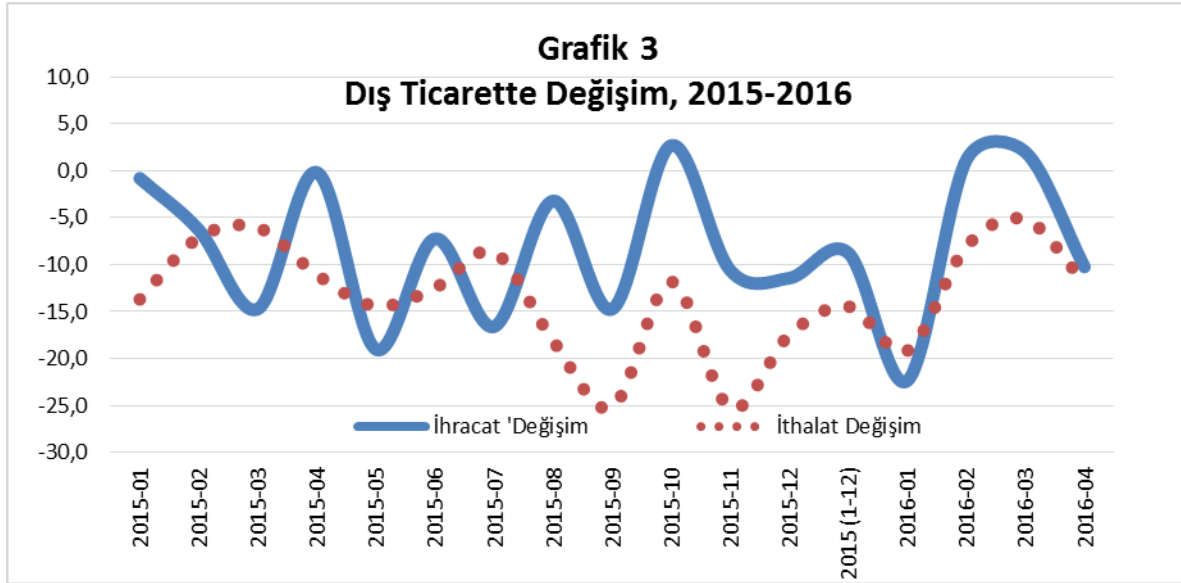
2014-2016 döneminde işsizlik oranının belirlenmesinde kamu sektörünün istihdam politikası etkili olmuştur. Kamu istihdamı son üç yılda (2013'ün 1. çeyreğinden 2016'nın 1. çeyreğine) 381 bin kişi artmış, son 6 yıldaki artış ise 666 bin kişi ve %22,7 olmuştur (Grafik 2). Özelleştirmeler sonrasında mal ve hizmet üretiminin büyük ölçüde özel sektöre bırakıldığı düşünüldüğünde, kamu istihdam oranındaki artış yüksektir.

Ödemeler Dengesi:

Nisan ayında ihracat 2015 yılı Nisan ayına göre %10,2 azalarak 11 milyar 983 milyon dolara, ithalat ise %11,9 azalarak 16 milyar 190 milyon dolara gerilemiştir. Ocak-Nisan 2016 döneminde ihracat %7,4 azalarak 46 milyar 681 milyon dolar, ithalat %10,9 azalarak 62 milyar 975 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir (Grafik 3).

Bu gerçekleştirmeler sonucunda dış ticaret açığı Nisan ayında %16,3 azalarak 4 milyar 207 milyon dolara, Ocak-Nisan döneminde de %19,7 azalarak 16 milyar 294 milyon dolara gerilemiştir. Böylece ihracatın ithalatı karşılama oranı 2016 Nisan ayında %74'e, Ocak-Nisan 2016 döneminde ise %74,1'e yükselmiştir.

İhracat 2015 yılının Ocak ayından bu yana sadece üç ay artış göstermiş, on üç ayda ise düşmüştür. 2016 yılının Nisan ayında ihracatta en fazla düşüş %61,6 ile 'altın'da gerçekleşmiştir. Bu faslı %38,1 ile mineral yakıtlar ve %33,4 ile demir çelik izlemiştir. Ocak-Nisan döneminde de ihracatı en fazla azalan fasıl %37,1 ile yine altın olmuştur. Nisan ayında sebze ve meyve ihracatındaki düşüş %22'de kalmıştır. Nisan ayında Avrupa Birliği'ne ihracat %7,5 artmış ve toplam ihracattaki payı 2015 Nisan ayında %39,5 iken, 2016 Nisan ayında %47,3'e ulaşmıştır.

Mart ayında cari işlemler açığı, 2015 yılının Mart ayına göre 1 milyar 92 milyon dolar azalarak 3 milyar 677 milyon dolara, Ocak-Mart dönemi cari açığı da 2 milyar 645 milyon dolarlık düşüş ile 7 milyar 878 milyon dolara gerilemiştir. Yıllık cari açıkta 29 milyar 491 milyon dolara düzeyine kadar inmiştir. Cari açığın azalmasında Ocak-Mart döneminde 2015 yılında 11 milyar 408 milyon dolar olan dış ticaret açığının 8 milyar 149 milyon dolara gerilemesi başlıca etken olmuştur.

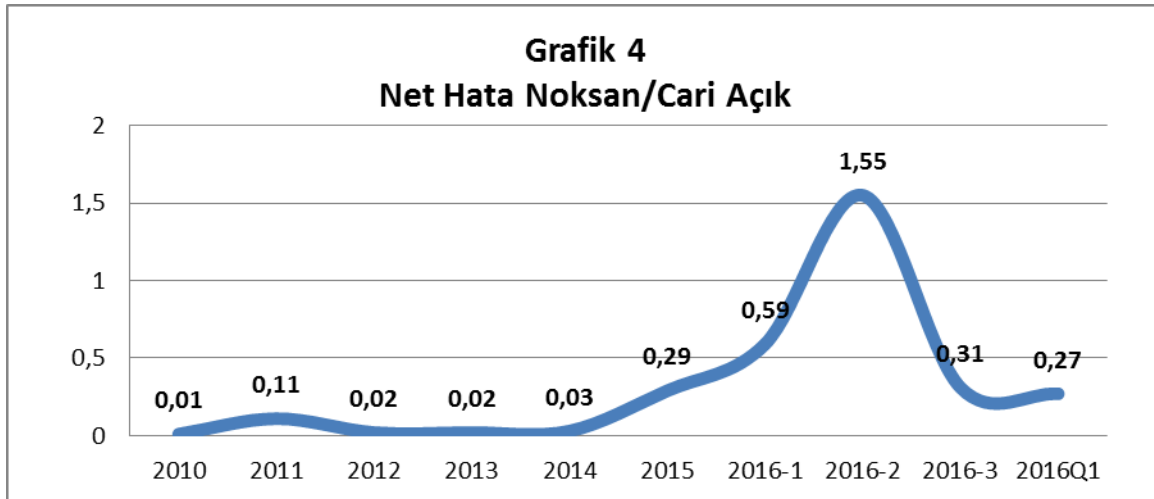
Son yıllarda cari açık düzeyinin belirlenmesinde etkili olan parasal olmayan net altın ihracatı İran'a uygulanan ambargonun kalkması ile birlikte önemini yitirmeye başlamıştır. Nitekim parasal olmayan net altın ihracatı 2015 yılının Mart ayına

göre 46 milyon dolar azalarak 775 milyon dolara inmiştir. Ocak-Mart dönemindeki net altın ihracatı da geçen yıla göre 1 milyar 371 milyon dolarlık azalış ile 2 milyar 31 milyon dolar düzeyine kadar gerilemiştir.

2016 yılında cari açık hacminin belirlenmesinde seyahat gelirlerindeki kayıplar etkili olmuştur. Mart ayında net seyahat gelirleri geçen yıla göre 381 milyon dolar azalarak 721 milyon dolara gerilemiştir. Ocak-Mart döneminde seyahat gelirlerinden Türkiye'nin kaybı 931 milyon dolara ulaşmıştır. **Bu şekilde devam etmesi halinde bu kalemden kaynaklanan kayıp 2016 yılında en az 5 milyar dolar olacaktır.**

Cari açığın finansman kalemlerinden olan doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler, geçen yılın aynı ayına göre 144 milyon dolar azalmış, 650 milyon dolar olmuştur. Bu kalemden Ocak-Mart dönemindeki girişler geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyar 897 milyon dolar küçülmüş ve üç aylık net doğrudan yatırım (sermaye) girişi 1 milyar 268 milyon dolarda kalmıştır.

Portföy yatırımlarında ise durum tam tersine bir gelişim göstermiştir. Uluslararası sermaye portföyünü idare edenlerin Mart ayından bu yana "boğa" davranışına geçmeleri Türkiye'ye yönelik sermaye girişini pompalamıştır. Bunda BİST'in geçen yıl dolar cinsinden %30'un üzerinde bir kayıpla kapatması önemli rol oynamıştır. Dolayısıyla, Mart ayındaki net sermaye girişi 2 milyar 693 milyon dolara ulaşmıştır. Giren sermayenin 999 milyon doları hisse senedi, 512 milyon doları tahvil alımında kullanılmıştır. Mart ayında bankacılık sektörü geçmiş dönemde aldığı krediler için 1 milyar 537 milyon dolarlık, Hazine 493 milyon dolarlık geri ödemede bulunurken, banka dışı kesim de 1 milyar 760 milyon dolarlık net borçlanmaya gitmiştir.

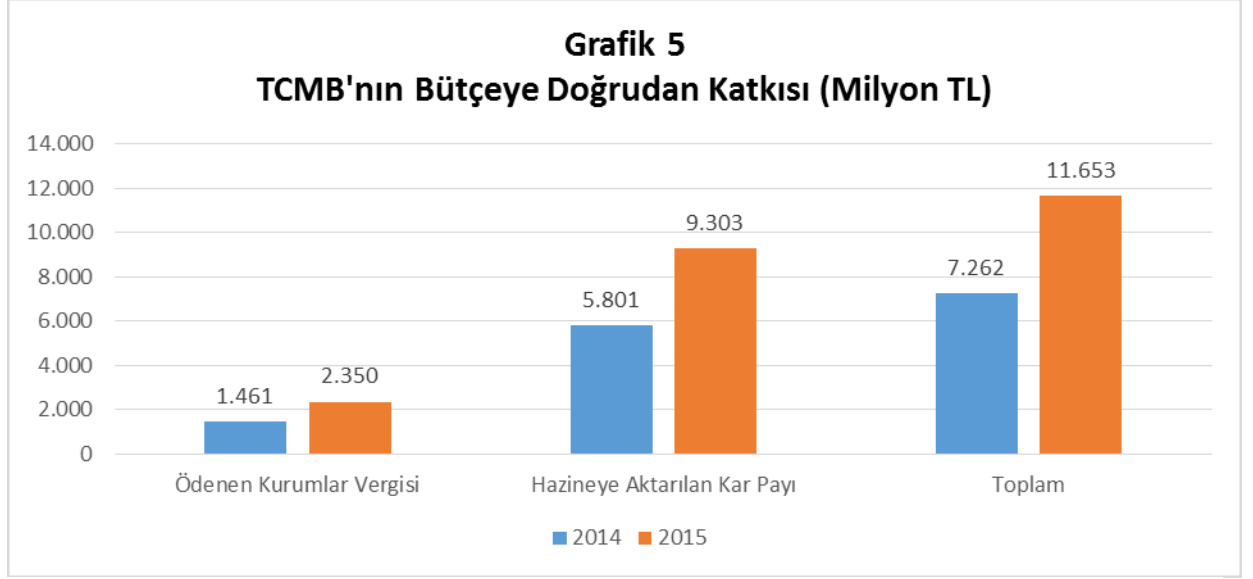

Kaynak: TCMB veri tabanı kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

2015 yılından bu yana cari açığın temel finansman kaynağı net hata noksan kalemi olmaya başlamıştır. Nitekim 2014 yılında Net Hata Noksan/Cari Açık oranı %3 iken, bu oran 2015 yılında %29, 2016 yılı Ocak ayında %59, Şubat ayında %155, Mart ayında %31, Ocak Mart 2016 döneminde ise %27 düzeyinde gerçekleşmiştir (**Grafik 4**). Bu dönemde net hata noksan kaleminden girişlerin arttığı aylarda TCMB'nin rezervi artmış, azaldığı aylarda ise rezervler düşmüştür. Mart ayında girişler devam ettiği için rezervler 1 milyar 498 milyon dolar, Ocak-Mart döneminde ise 2 milyar 838 milyon dolar yükselmiştir.

Para ve Maliye Politikası:

2016 yılının ilk dört ayında iktisat politikasının maliye bacağına görece olarak başarı sağlanmıştır. Merkezi yönetim bütçesi (kamu bütçesi) Nisan ayında 5 milyar 357 milyon TL, Ocak-Nisan döneminde ise 5 milyar 404 milyon TL fazla vermiştir. Diğer yandan Nisan ayında faiz dışı bütçe fazlası geçen yılın aynı ayına göre %7,8 oranında bir artış ile 8 milyar 41 milyon TL, Ocak-Nisan döneminde ise geçen yıla göre %22 oranında artış ile 24 milyar 553 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Kaynak: TCMB 2015 Yıllık Raporu kullanılarak hazırlanmıştır.

Nisan ayında bütçe fazlası geçen yıla göre %289,7 oranında artmıştır. Bu yüksek oranlı bütçe fazlasının kaynağı yapısal reformlar olmayıp, TCMB'nin 2015 yılına ait 13 milyar 857 milyon TL'lik vergi sonrası net kârının 9 milyar 303 milyon TL'sini Nisan ayı içinde Hazine'ye aktarmasıdır (Grafik 5). Nitekim Nisan ayında vergi gelirleri %1,7 artarken, vergi dışı gelirler %63 oranında artmıştır. TCMB'nin ödediği kurumlar vergisi de buna eklendiğinde TCMB'nin bütçeye katkısı 11 milyar 653 milyon TL'ye ulaşmaktadır. Bu da Bütçe Kanununda 2016 yılı için öngörülen bütçe açığının %44,2'sine denk gelmektedir. Dolayısıyla TCMB'nin kârının bu kadar yüksek olması merkezi yönetim bütçesini rahatlatmıştır.

2015 yılında Seçimler nedeniyle zayıflayan mali istikrarın TCMB'nin katkısı ile 2016 yılında kurulmaya çalışıldığı söylenebilir. Bu dönemde faiz dışı bütçe de geçen yıla göre %22 oranında artmış ve 24 milyar 553 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

2016 yılı Ocak-Nisan döneminde bütçe gelirleri 2015 yılının aynı döneminde göre %16,2 artarak 181 milyar 420 milyon TL olurken, bütçe giderleri % 9,9 oranında artarak 176 milyar 16 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu dönemde faiz hariç bütçe giderlerinin ise %15,3 oranında artarak 156 milyar 867 milyon TL'ye ulaştığı görülmüştür. 2016 yılı Ocak-Nisan döneminde vergi gelirleri %10 oranında artmış, 140 milyar 989 milyon TL düzeyinde kalmıştır.

TCMB Nisan ayında yaptığı indirimden sonra Mayıs ayında da gecelik faiz oranında 50 baz puanlık indirime gitmiştir. **TCMB iki ay içerisinde faiz oranlarını %1 indirmesine karşın, mevcut riskler nedeniyle kredi faiz oranlarında arzulanan aşağıya doğru salınım gerçekleşmemiştir. TCMB'nin daha yüksek bir faiz indirimine gitmesini sağlayacak uluslararası bir gelişme ise ufukta görülmektedir. Tam aksine FED'in Haziran ayında faiz oranlarını yükselteceğine yönelik güçlü bir beklenti bulunmaktadır.** Diğer yandan TCMB'nin faiz oranını belirlemede büyüme oranı ile birlikte temel kriter olarak aldığı enflasyon oranında her ne kadar düşüş görülse de, TCMB'nin uyguladığı para politikası ile belirleyici konumda olduğu çekirdek enflasyon oranı hala %9,50 gibi oldukça yüksek düzeylerde seyretmektedir.

Nisan ayı Tüketici Fiyat Endeksi gerçekleştirmeleri bu öngörülerimiz çerçevesinde gerçekleşmiştir. TÜFE Mart ayına göre %0,78 artarken, 2015 yılının Nisan ayına göre %6,57 yükselmiştir. Nisan ayında fiyatı düşen grup %1,48 ile gıda ve alkolsüz içecekler olurken, aylık en yüksek fiyat artışı %12,60 ile giyim ve ayakkabı grubunda görülmüştür. TÜFE'deki artışı frenleyen mal grubu tarım ürünleridir. Rusya'nın Türkiye'ye karşı uyguladığı yaptırımlar başta meyve ve sebze olmak üzere tarım ürünleri fiyatlarının düşmesine neden olmuştur. Nitekim Nisan ayında tarım ürünleri üretici fiyat endeksi de (Tarım – ÜFE) Mart ayına göre %1,91, 2015 yılı Nisan ayına göre %4,03 azalmıştır.

Yıllık bazda en yüksek fiyat artışları %12,84 ile alkollü içecekler ve tütün grubu ile %11,35 ile lokanta ve otellerde gerçekleşirken, en düşük fiyat artışı %1,38 ile gıda ve alkolsüz içecekler, %6,59 ile konut harcamalarında gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri, Nisan 2016

		Aylık Değişim (%)	Yıllık Değişim (%)
A	Mevsimlik ürünler hariç	0,51	7,65
B	İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	1,35	8,32
C	Enerji hariç	0,85	7,29
D	(B) ve (C) -Çekirdek enflasyon	1,53	9,50
E	(C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	0,90	6,94
F	(E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	0,93	6,86
G	(F) ve (B)	1,72	9,26
H	(D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	1,68	9,21
I	(C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç	1,94	9,41

Kaynak: TCMB veri tabanı.

TCMB para politikası açısından önem arz eden özel kapsamlı TÜFE göstergeleri içinde yer alan mevsimlik ürünler, işlenmemiş gıda ve enerji hariç çekirdek enflasyon Mart ayına göre %1,53, 2015 yılının Nisan ayına göre %9,50 oranında yükselmiştir.

Nisan ayında yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) Mart ayına göre %0,52 artarken, 2015 yılı Nisan ayına göre de %2,87 artmıştır. Sanayinin dört sektöründen madencilikte fiyatlar %1,37; imalat sanayiinde %0,58; su sektöründe %0,13 artarken, enerjide %0,53 düşmüştür.

Fiyatları en fazla artan gruplar %9,80 ile ham petrol ve doğalgaz ve %2,4 ile ana metaller olmuştur. Ana sanayi grupları içinde en yüksek aylık fiyat artışı %0,92 ile dayanıklı tüketim mallarında görülmüştür. Dayanıklı tüketim malı yıllık bazda da %10,32 ile fiyatı en fazla artan mal grubu olmuştur. Bu da çekirdek enflasyonun neden yüksek olduğunu gösteren sebeplerden birisidir.

SONUÇ

2016 yılının ilk beş ayı ülkemiz ekonomisi açısından siyasi ve jeopolitik risklerin etkili olduğu bir dönem olarak kayda geçmiştir. Belirtilen faktörlere ilaveten, seçimlerin üzerinden altı ay geçmesine rağmen hükümet değişikliği yaşanmıştır.

Kritik fiyat değişkenleri olan faiz oranı ve döviz kurundaki kırılganlıklar devam etmektedir. Cari açığın gerilemesine rağmen, ihracattaki azalış bu düşüşü gölgelemektedir. Cari açığın finansmanı net hata noksan olgusuna dayalıdır.

Diğer yandan yılın ilk dört ayı sonunda merkezi yönetim bütçe dengesi TCMB'nin kâr transferi ile sağlanmıştır.

Ekonomi yönetiminin kaynak arayışında olduğu anlaşılmaktadır. Otomatik bireysel emeklilik yaklaşımı ve kıdem tazminatında yeni bir sistem oluşturma isteği çalışma hayatına yönelik regülasyonlardan çok, kaynak bulma ihtiyacını giderme çerçevesinde değerlendirilebilir. İç tasarrufları artırmak herkesin iştirak ettiği bir amaç olmakla birlikte, özellikle kıdem tazminatında işletmelerin maliyetlerini artıracak ve işçi-işveren ilişkilerini bozacak düzenlemelerden kaçınılması gerekmektedir.